

Ehdotus neuvoston suositukseksi eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) toimintapoliittiseksi ohjelmaksi vuosille 2025–2027

Kokous

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 28.2.2025 ehdotuksen neuvoston suositukseksi eurooppalaisen tutkimusalueen (European Research Area, ERA) toimintapoliittiseksi ohjelmaksi vuosille 2025–2027. Neuvoston puheenjohtaja on ilmoittanut tavoitteeksi saada neuvoston suositus hyväksyttäväksi 23.5.2025 pidettävässä kilpailukykyneuvoston kokouksessa.

Suomen kanta

Suomi katsoo, että eurooppalaista tutkimusaluetta tulee kehittää siten, että siitä muodostuu toimiva tiedon ja osaamisen sisämarkkina, joka vahvistaa kestäväää kasvua, työllisyyttä ja yhteiskunnallista kehitystä. Eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttamisen keskeisenä painotuksena tulee olla tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laatu ja vaikuttavuus. Euroopan kilpailukyvyn kannalta on tärkeää, että Eurooppa olisi houkutteleva paikka tutkimus- ja innovaatiotoiminnalle siten, että se tarjoaa hyvät toimintaedellytykset sekä julkisille että yksityisille toimijoille.

Suomi pitää hyvänä, että ERAn toimintapoliittinen ohjelma pohjautuu Euroopan tutkimus- ja innovaatiosopimukseen (ERA Pact) ja pitää siihen sisältyviä painopisteitä oikeasuuntaisina, vaikka itse toimien lukumäärä on suuri. Olennaista on säilyttää jäsenmaiden vapaus valita, mihin toimiin kukin maa haluaa panostaa. Suomi katsoo, että Euroopassa tulee jatkaa ponnisteluja, jotta voitaisiin saavuttaa EU-tason kolmen prosentin

tavoite t&k-menojen osuudelle bkt:sta. Investointeja ja kannusteita tutkimukseen ja innovointiin tarvitaan niin EU:n kuin kansallisella tasolla. Näiden investointien laatua, tehokkuutta ja vaikuttavuutta tulee myös parantaa. Samaan aikaan tutkimustulosten hyödyntämiseen on panostettava ja hyödyntämiseen tarvittavia mekanismeja kehitettävä.

Suomi katsoo, että julkisen t&k-rahoituksen avulla on tärkeä luoda hyvät toimintaedellytykset sekä julkisen että yksityisen sektorin t&k-toiminnalle. Euroopan tutkimusalueen kehittymisen kannalta on tärkeää, että kaikki jäsenmaat investoivat myös eurooppalaisena yhteistyönä tehtäviin tutkimus- ja innovaatiotoimiin. Muun muassa julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksilla voidaan tehostaa tutkimus- ja innovointiresurssien käyttöä.

Suomi pitää hyvänä, että Euroopassa kannustetaan heikomman t&k-intensiteetin maita lisäämään t&k-panostuksiaan, jotta maiden välisiä eroja voidaan kuroa umpeen. Suomen lähtökohtana on, että EU:n kilpailuun perustuvien rahoitusohjelmien, kuten tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman, tulee jatkossakin perustua korkeaan toiminnan laatuun, ei kiintiöihin tai aluekriteereihin. Suomi pitää tärkeänä sitä, että Euroopassa pyritään edistämään keinoja pitää lahjakkaat eurooppalaiset tutkijat Euroopassa ja tehdä Euroopasta houkutteleva kohde ulkomaalaisten osaajien sijoittumiseen.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan komissio antoi vuonna 2021 ehdotuksen neuvoston suositukseksi ensimmäiseksi ERAn toimintapoliittiseksi ohjelmaksi vuosille 2022–2024. Se konkretisoi samana vuonna annetut päätelmät eurooppalaisen tutkimusalueen hallinnoinnista ja Euroopan tutkimus- ja innovaatiotosopimuksesta 17 toimenpiteen joukoksi, joita komissio, jäsenvaltiot, Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan assosioituneet maat ja EU-tason sidosryhmät toteuttavat yhdessä. Mainitut tahot yhteen tuova ERA-foorumi alaryhmineen tukee toimeenpanoa. Kyseessä on ei-sitova instrumentti kansallisten ja EU-tasosten politiikka-toimien ohjaukseen. Se kannustaa vapaaehtoiseen yhteistyöhön ja koordinaatioon.

Ehdotettu uusi suositus pyrkii sekä syventämään aiemmissa päätelmissä määritettyjen prioriteettien edistämistä rakenteellisilla politiikkatoimilla että laajentamaan ERAn visiota uusilla toimilla. Komission suositusluonnoksessa mainitaan myös, että tulevat lainsäädäntöaloitteet, esimerkiksi ERA-asetus (ERA Act), voivat myöhemmin täydentää toimintaohjelmaa lainsäädäntötoimilla.

Ehdotuksen mukaisesti neuvostolle suositellaan, että jäsenmaat hyväksyvät ja toimeenpanevat vapaaehtoisuuteen perustuen vuosille 2025–2027 ERA-toimintaohjelman, joka sisältää 11 pitkän aikavälin politiikkatoimea ja kahdeksan ERA-toimea, joiden tarkempi sisältö on kuvattu suosituksen liitteessä.

Komissio ehdottaa hallinnointimekanismina säilyvän ERA-foorumin ja eurooppalaisen tutkimusalueen ja innovoinnin komitea ERACin. Eri sidosryhmien laaja osallistuminen on tärkeää, ja ERA-foorumin osallistujakategorioita voitaisiin arvioida uudelleen laajemman osallistumisen tukemiseksi. ERA-monitorointimekanismin toimeenpanoa tulisi myös jatkaa.

Komission luonnoksessa ehdotetaan jäsenvaltioille toimia seuraavilla prioriteettialoilla:

1. Syvennetään aidosti toimivaa tiedon sisämarkkinaa

Prioriteettiin liittyvät pitkän aikavälin **politiikkatoimet**: Avoimen tieteen mahdollistaminen; tutkimusinfrastruktuurien kestävyys, saavutettavuuden ja resilienssin vahvistaminen; sukupuolten tasa-arvo sekä yhtäläiset mahdollisuudet kaikille ja osallisuus; tutkijoiden työurat ja liikkuvuus sekä tutkimuksen arviointi- ja palkitsemisjärjestelmät; tietämyksen hyödyntäminen sekä globaali osallistuminen.

Ehdotus prioriteettiin liittyviksi **ERA-toimiksi**:

- Tasapuolisuus avoimessa tieteessä;
- Eurooppalaisen tiedeperustaisen politiikan ekosysteemin (S4P) edistäminen;
- Tekoälyn vastuullisen käytön helpottaminen ja nopeuttaminen tieteessä EU:ssa
- Tutkimusturvallisuuden parantaminen

2. Tartutaan yhdessä vihreän ja digitaalisen siirtymän sekä muihin yhteiskunnan murroshaasteisiin ja lisätään yhteiskunnallista osallistumista ERAan

Prioriteettiin liittyvät pitkän aikavälin **politiikkatoimet**: Haastepohjaiset aloitteet – strategisen energiateknologian (SET) suunnitelma keskeiseksi ERAn temaattiseksi komponentiksi; synergiat koulutuksen ja Euroopan osaamisohjelman (European Skills Agenda) kanssa; aktiivinen kansalainen ja yhteiskunnan osallistuminen tutkimukseen ja innovointiin.

Ehdotus prioriteettiin liittyviksi **ERA-toimiksi**:

- t&i-investointien vauhdittaminen Euroopan teollisen transformaation ja kilpailukykyisen kestävyys edistämiseksi
- Uusien lähestymismetodologioiden (NAMS) vauhdittaminen biolääketieteen edistämiseksi
- Yhdenmukainen ja koordinoitu kehys lahjomattomuutta ja etiikkaa koskevalle eurooppalaiselle lähestymistavalle tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa

3. Parannetaan huippututkimuksen ja -innovaatioiden saatavuutta ja innovaatio-ekosysteemien verkottumista unionin sisällä

Prioriteettiin liittyvä pitkän aikavälin **politiikkatoimi**: synergioiden rakentaminen EU-tason, kansallisen ja aluetason rahoitusohjelmien välillä

Ehdotus prioriteettiin liittyväksi **ERA-toimeksi**: T&I-toiminnan voimaannuttaminen: tutkimushallinnon uusi aikakausi

4. Edistetään yhteisiä tutkimus- ja innovaatiopanostuksia ja -uudistuksia

Tähän ei ole spesifiä ehdotusta ERA-toimeksi, mutta painotetaan koordinoitujen toimien tärkeyttä EU:n 3 % BKT-tavoitteen saavuttamiseksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT-sopimus 292 artikla, jonka mukaisesti neuvosto voi antaa suosituksia, sekä 179 artiklan 1 kohta ja 181 artikla.

Neuvoston suositus ei ole oikeudellisesti sitova.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU20, tutkimus- ja innovaatiojaosto, kirjallinen menettely 13.3.2025 – 21.3.2025

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Komission ehdotuksella ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

COM(2025) 62 final, komission ehdotus neuvoston suositukseksi

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Riikka Astala TEM, riikka.astala@gov.fi, p. +358 29 504 7057

Timo Haapalehto TEM, timo.haapalehto@gov.fi, p. +358 29 504 7218

Petteri Kauppinen OKM, petteri.kauppinen@gov.fi, p. +358 29 533 0147

VAHVA-tunnus

EU/480/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite